

19.1.2026

■ UUDISTUVA LUKIODIPLOMI – TAIDETTA, TIEDETTÄ JA LUOVUUTTA!

# YRITTÄJYYSKASVATUKSEN ERITYINEN OSAAMINEN LUKIO-OPINNOISSA

Anu Raappana, LUT-yliopisto

[anu.raappana@lut.fi](mailto:anu.raappana@lut.fi)

# TAUSTA

- » Esityksessä hyödynnetty useita tutkimuksia.
- » Tutkimus kattaa
  - » opettajat (kaikki kouluasteet)
  - » oppijat (kaikki kouluasteet)
  - » nuoret yrittäjät (13-17 vuotiaat)
  - » entiset nuoret yrittäjät.
- » Tavoitteena rakentaa pohjaa keskustelulle yrittäjyyskasvatuksesta lukiokontekstissa

# NÄKÖKULMIA

| Yrittäjyyspotentialiaali                                                                                      | Yrittäjyyden prosessi                                                                                                                          | Yrittäjyyden yhteiskunnallinen merkitys                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| Mindset, identiteetti, kompetenssi<br>yrittäjämäisyys → mitä käsitettä käytetään?                             | Liikeidea, ansaintalogiikka,<br>asiakasymmärrys, talous ja raha, riski,<br>verotus, kannattavuus.                                              | Taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen<br>hyvinvointi.        |
| Tieto, taito, asenne (EntreComp)<br><br>Sisäinen yrittäjyys / ulkoinen yrittäjyys.<br><br>Yrittäjyysintention | Yksinyrittäjyys / mikroyrittäjyys,<br>tiimiyrittäjyys, yhteiskunnallinen yrittäjyys,<br>Start-up, työnantajayritys, pörssi-yhtiö,<br>konserni. | Työelämä ja yrittäjyys, kulttuuri, politiikka,<br>lainsäädäntö. |
| Luovuus, minäpystyvyys, resilienssi, oman<br>elämän hallinta.                                                 | Toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö,<br>osaakeyhtiö, kevytyrittäjyys, freelancer.                                                        | Yrittäjyyden eettinen näkökulma.<br>Planetaarinen hyvinvointi.  |

# HAVAINTOJA TUTKIMUKSISTA

- » Perhetaustan merkitys: yrittäjien lapsista tulee yrittäjiä?
- » Vapaa-ajan ja harrastusten merkitys merkittävä yrittäjyyspotentialin kehittämisessä.
- » Tyttöjen ja poikien / naisten ja miesten välinen ero.
- » Roolimallit ja niiden puute → yrittäjyyden kuva usein yksipuolinen.
- » Nuorena kokeiltu yrittäjyys madaltaa kynnystä aikuisiän yrittäjyyteen (esim. 4H tai Vuosi yrittäjänä -ohjelma)

# MITÄ YRITTÄJYYS NUORELLE OPETTAA?

## » Miten opitaan?

- » Käytännön kautta, yritys ja erehdys, tekemällä oppiminen.
- » Käytännön ongelmien ja haasteiden ratkaiseminen, uuden ideointi.

## » Mitä opitaan?

- » Ongelmanratkaisutaitoja, luovuutta ja valmiuksia sopeutua eteen tuleviin tilanteisiin
- » Verkostojen rakentamiseen liittyviä taitoja.
- » Substanssiin liittyvä osaaminen vahvistuu, ammatin harjoittaminen.

## » Mitä yrittäjän on osattava?

- » Uteliaisuus – Taito vai piirre?
- » Usko itseän ja omiin taitoihin – Taito vai piirre?
- » Halu tehdä asioita – Taito vai piirre?
- » Verkostojen hyödyntäminen – Taito vai piirre?
- » Raha, verot, laskutus, hinnoittelu, ”talousäly” – Tieto ja taito?

*“Voiks yrittäjyyttä ees etukäteen opetella?  
En oikeen tiiä. Voi varmaan opetella  
semmosen asenteen että nyt kokeilen tätä  
ja opin sen mitä vaaditaan et jos niinku  
osaa lukea ja laskea pääsee jo aika  
pitkälle.”*

# HUOMIOITA

- » Kaikki nuoret eivät ole samalla viivalla yrittäjyyspotentialin näkökulmasta:
  - » Perhetausta
  - » Harrastukset
  - » Oma yrittäjyys
  - » Sama yrittäjyyskasvatuksen malli ei sovi kaikille.
- » Yrittäjyys on sukupuolittunut ilmiö: Ei jatsoon!
- » Lukioissa opiskelee tälläkin hetkellä satoja nuoria, jotka ovat kokeilleet yrittäjyyttä.
  - » Mitä tämä tarkoittaa yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta?
  - » Mitä tämä tarkoittaa yrittäjyyden lukiodiplomin näkökulmasta?